

Nr 71.

Av herr **Ericsson** i Sörsjön **m. fl.**, *angående viss ändring av lagen om semester.*

Genom den år 1938 beslutade semesterlagen tillförsäkrades sådana i enskild eller allmän tjänst anställda arbetstagare, som uppfylla de i lagen angivna villkoren, rätt till avlönad semester under 12 helgfria dagar per kalenderår, dock med undantag av vissa hos staten anställda för vilka gälla särskilda föreskrifter rörande semester. Ehuru den sålunda genomförda lagen innebar ett stort framsteg i socialt avseende blev lagens utformning emellertid i visst avseende sådan, att härigenom ställdes den övervägande delen av landets skogsarbetare utanför de förmåner lagen formellt erbjuder även nämnda arbetstagare. Det må här bringas i erinran, att den s. k. semesterkommittén hade föreslagit en kvalifikationstid av fyra månader såsom grundläggande villkor för rätt till åtnjutande av semester. Visserligen kan man med tanke på skogsarbetarnas anställningsförhållanden ha anledning framhålla, att även fyra månader få anses utgöra en skäligen rätt lång kvalifikationstid och detta särskilt i beaktande av att anställningen avser arbete utfört hos en och samma arbetsgivare under kalenderåret. Likväl har man anledning antaga, att om semesterkommitténs förslag i denna del genomförts, ett betydande antal skogsarbetare därigenom ägt förutsättningar att kvalificera sig för rätt till semester i lagens mening. Vederbörande departementschef följde emellertid icke semesterkommitténs förslag beträffande kvalifikationstiden, utan föreslog i stället en tid av sex månader, vilket också godkändes av riksdagen. Det framgick av departementschefens motivering till ställningstagandet, att han sett sig föranlåten att taga hänsyn till de erinringar mot lagförslaget som framkommit från arbetsgivarhåll och då alldeles särskilt från skogsarbetsgivarna, vilka bland annat hade framhållit, att i vad det gäller skogsarbetarna vore det omöjligt att med någon tillförlitlighet kontrollera vare sig arbetstidens längd i varje enskilt fall eller den arbetsförtjänst varje enskild arbetare åtnjutit. Det hade även utsagts från arbetsgivarernas sida, att trävaruhanteringen knappast hade råd att ikläda sig de ekonomiska konsekvenserna av semesterlagen, detta på grund av att det här gällde en exportindustri, vilken för sin existens var beroende av konjunkturer på världsmarknaden. En annan olägenhet var den, att det ofta vore svårt avgöra vilka av de inom skogsarbetet anställda borde hänföras till någon av kategorierna arbetsgivare eller arbetstagare.

Det har förflutit över tre och ett halvt år sedan semesterlagen trädde i kraft, och man är nu i tillfälle att kunna konstatera, att endast ett mycket litet antal skogsarbetare kunnat uppfylla de i förevarande hänseende gällande

villkoren för åtnjutande av avlönad semester eller semesterersättning. Orsaken härtill ligger i det förhållandet, att det överväldigande flertalet skogsarbetare icke utföra arbete åt en och samma arbetsgivare så lång tid som sex månader under ett år. Den längsta sammanhängande arbetstiden innehas under vintersäsongen, då i regel ombyte av arbetsgivare ej så ofta förekommer. Under annan tid av året, i den mån arbete kan erhållas, blir det för arbetstagaren att söka skaffa sig arbete hos annan eller andra arbetsgivare än den hos vilken anställning innehafts under vintern. Tillsammans uppgår måhända den hos olika arbetsgivare utförda arbetstiden till sex månader och kanske till och med överstigande denna under nuvarande goda sysselsättningsförhållanden, men detta räcker ju icke för kvalificering enligt gällande bestämmelser. Vid sådant förhållande måste det vara av behovet synnerligen starkt påkallat, att semesterlagen omarbetas och ges en sådan utformning, att även skogsarbetare och med dem eventuellt likställda arbetare erhålla möjlighet tillgodogöra sig i görligaste omfattning den förmån, som genom denna lags tillkomst redan nu tillförsäkras andra arbetargrupper i bättre ekonomiska förhållanden än skogsarbetarna.

Med avseende å de åtgärder som böra vidtagas i syfte att tillgodose det ändamål varom här är fråga erbjuda sig olika möjligheter. Såsom i det föregående anförts, skulle en förkortning av kvalifikationstidens längd medföra en avsevärd förbättring. För att emellertid åstadkomma ännu större effektivitet, sedd ur skogsarbetarnas och andra säsongarbetares synpunkt, borde kvalifikationstidens längd begränsas till tre månader. Men även vid en kvalifikationslindring av antydd beskaffenhet torde det komma att föreligga svårigheter för åtskilliga skogsarbetare att kunna tillgodogöra sig avlönad semester av den arbetsgivare hos vilken arbete utförts under kvalifikationstiden. Det förekommer nämligen icke så sällan att skogsarbetaren, som under en arbetssäsong varit anställd hos viss arbetsgivare, under nästa säsong på grund av omständigheter varöver han icke kan råda nödgas ta anställning hos annan arbetsgivare. Vid sådant förhållande kan det ju icke bli fråga om avlönad semester, men väl semesterersättning.

En annan utväg till lösande av skogsarbetarnas och andra säsongarbetares semesterfråga och vilken sannolikt skulle äga förutsättningar att ge ännu effektivare resultat synes ligga uti införandet i lagen av vissa undantagsbestämmelser för dessa arbetstagare. En anordning av detta slag skulle stipulera skyldighet för arbetsgivare att utge semesterersättning till sådan arbetstagare, som innehaft anställning under exempelvis minst en månad. Härigenom skulle åstadkommas likställighet icke blott mellan olika grupper av arbetare utan jämväl likställighet och skipande av rättvisa mellan olika arbetsgivare. Såsom förhållandet nu är, nödgas vissa arbetsgivare finna sig i bestridande av kostnader för antingen avlönad semester eller semesterersättning, medan andra återigen helt och hållet undkomma ekonomiska återverkningar av semesterlagen. Visserligen kan man anmärka, att utgivandet av semesterersättning regelbundet på detta

vis i realiteten utgör en löneförbättring och att detta ingalunda var syftet med semesterlagens tillkomst. Rent formellt kan ju detta äga sin giltighet, men emot detta kan anföras att semesterlagen, sådan den nu är beskaffad, icke lägger hinder i vägen för semesterersättnings utgående till den som kvalificerat sig men sedermera icke är i den ställningen att semester kan tillgodogöras hos arbetsgivaren. Vad som här åsyftas är att få tillrättalagt ett på detta område förefintligt missförhållande, bestående främst däri, att semesterlagen icke åstadkommer den inbördes rättvisa och likställighet, som bör vara kännetecknande för all lagstiftning av social karaktär.

Beträffande de förmenta svårigheter som skulle vara tillfinnandes däri, att det många gånger vore svårt att avgöra huruvida den ena eller den andra av de inom skogsarbetet sysselsatta rättvisligen borde hänföras till någon av kategorierna arbetsgivare eller arbetstagare, så kunna icke enligt underteknades mening dylika skäl utgöra hinder för genomförande av de ändringar i semesterlagen, som äro nödvändiga för åstadkommandet av större rättvisa än nu. Visserligen kan det förekomma gränsfall där tvivel kan förefinnas om vad som är det rätta i det särskilda fallet, men i vad det gäller det överväldigande flertalet av de i skogsarbetet eller övrigt säsongarbete sysselsatta, så kan knappast några svårigheter finnas för ett riktigt bedömande. Varken huggare eller körare, vilka arbeta på ackord och utgöra flertalet av dem som sysselsättas i skogarna, kunna betecknas som arbetsgivare. För åtskilliga år sedan innehade väl körare en viss arbetsgivarställning, alldenstund det då var vanligt att dessa åtogo sig inte endast körningen utan också allt ansvar som följde med bortsättning av huggningen till mellan körare och huggare överenskommet pris. Numera har detta tidigare tillämpade system försvunnit i största utsträckning. Både körare och huggare uppgöra nu var för sig med de verkliga arbetsgivarna om arbetspriset. I allmänhet torde det väl få anses riktigt, att den som anställer och avlönar arbetare och i egenskap av företagare utnyttjar arbetskraft med tanke på ekonomisk vinning av samma, måste anses vara arbetsgivare. Det finnes ingen anledning att betrakta den som egen företagare, vilken åtager sig ett skogsarbete på ackord, i all synerhet då på ackordet icke kan förtjänas mer än till nödtorftig försörjning. Det bör för övrigt påpekas, att ackord med prislistor tillämpas allmänt inom olika industrier, utan att någon därmed anses vara egen företagare.

Det synes icke vara möjligt att nu omedelbart påyrka ändringar i lagtexten. Ändamålsenligast torde vara att en utredning sker och att därvid icke blott övervägas till genomförande de i det föregående omnämnda åtgärderna, utan även eventuellt andra som på ett tillfredsställande sätt kunna leda till det åsyftade ändamålet. Angeläget är dock att utredningen bedrivs skyndsamt och att förslag förelägges riksdagen utan onödig tidsutdräkt. Under hänvisning till vad ovan anförts hemställes vördsamt,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning angående sådan omarbetning av nu gällande lag om semester, att därigenom beredas ökade möjligheter för skogsarbetare och med dem likställda arbetare till erhållande av avlönad semester eller semesterersättning, samt att för riksdagen skyndsammast framläggas de förslag, var- till utredningen kan föranleda.

Stockholm den 21 januari 1942.

Evald Ericsson
i Sörsjön.

H. E. Nordström.

Lars Jonsson
i Haverö.

Verner Hedlund,
Östersund.

E. Oskar Åkerström.

P. L. Persson
i Undersvik.

K. J. Andersson,
Alfredshem.

Ernst Berg.

Fredrik Sundström.

Arvid Hallberg.

Gust. Pettersson
i Hällbacken.
